



**Mgr Karel M. Choennie**  
**Bisschop van Paramaribo**  
Henck-Arronstraat 14  
Paramaribo – SURINAME  
T: 597 426092 – F: 597 426782  
bisschop@bisdomparamaribo.org  
www.bisdomparamaribo.org

Aan: De Voorzitter en de leden van De Nationale Assemblee  
nationale en internationale milieu-organisaties  
het volk van Suriname  
en allen die de natuur koesteren en eerbiedigen

**EERBIED VOOR GODS SCHEPPING EN DE MENSELIJKE GEZONDHEID**  
*Het gevaar van kwikvergiftiging in ons land*

Dierbare zusters en broeders,

Vandaag vieren wij Wereldaardedag en bij deze gelegenheid wil ik de aandacht vragen voor de kwikvergiftiging in ons land. God heeft deze wereld heel speciaal voor ons geschapen, niet enkel opdat wij een gezond leven kunnen leiden, maar om te zorgen voor het milieu ten behoeve van zijn kinderen van alle toekomstige generaties. Hij heeft het gewild dat de gezondheid van zijn volk en die van het milieu innig en onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Daarom eren wij Hem door zorgvuldig om te gaan met de grond waarvan wij leven en waarop wij ons voedsel verbouwen, het water dat wij drinken, de rivieren – waar alle vissen wonen – die ons voedsel verschaffen, en de lucht die wij inademen. De aarde waarop wij wonen houdt ons in leven, dus omgekeerd moeten wij het ook in leven houden.

De rijkdom van de natuur is in ons land altijd een belangrijke bron geweest van werkgelegenheid en economische ontwikkeling. Mijnbouw (bauxiet, olie, goud) en landbouw waren en zijn nog steeds belangrijke economische pijlers, die velen in ons land werk verschaft. Echter: hoe belangrijk deze pijlers ook mogen zijn, de aanwending van onze natuurlijke rijkdom mag nimmer ten koste gaan van het welzijn van de mens. Helaas zien wij dat in ons land en in vele andere ontwikkelingslanden dit menselijk welzijn wordt opgeofferd omwille van de groei van de economie, die niet zelden aangestuurd wordt door de eisen van de rijke landen: *“Op verschillende manieren dragen de ontwikkelingslanden, waar zich de belangrijkste reserves van de biosfeer bevinden, bij tot de ontwikkeling van de rijkste landen ten koste van hun eigen heden en toekomst,”* zegt paus Franciscus in zijn encycliek *Laudato si’*.<sup>1</sup>

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) definieert gezondheid en welzijn als *“een toestand van volledig fysiek, geestelijk en maatschappelijk welzijn, en niet enkel de afwezigheid van ziekten en kwalen.”*<sup>2</sup> Dit is de toestand die God voor zijn volk wenst en in het begin de mens heeft geschonken: *“God bekeek alles wat Hij gemaakt had, en Hij zag*

<sup>1</sup> Paus Franciscus, *Laudato si’*, 52.

<sup>2</sup> World Health Organization, *The first ten years of the World Health Organization*, Geneva; 1958.

*dat het heel goed was.*"<sup>3</sup> God plaatst de mens in de tuin van Eden,<sup>4</sup> die symbool staat voor de toestand van volledig welzijn van de mens, die God voor de mens goed heeft geschapen, maar die door de mens ernstig wordt geschonden. De wetenschap heeft aangetoond dat de plek waar wij leven, spelen en bidden de kwaliteit van onze gezondheid bepaalt. God heeft ons inderdaad een rijke natuur geschonken, maar Hij heeft ook elk van ons verantwoordelijk gesteld om ervoor te zorgen, gelijk Hij voor ons zorgt.

In zijn encycliek *Laudato si'* haalt paus Franciscus enkele voorbeelden aan hoe de mens de goede schepping van God schendt, waardoor het welzijn van de mens in gevaar wordt gebracht: *"De waterhoudende grondlagen worden op veel plaatsen bedreigd door de vervuiling die wordt veroorzaakt door sommige activiteiten op het gebied van het delven van grondstoffen, van landbouw en industrie, vooral in landen waar reglementering en voldoende controle ontbreekt."*<sup>5</sup> De paus noemt in zijn encycliek heel specifiek de kwikvergiftiging in goudmijnen en zwavelvergiftiging in kopermijnen, als gevolgen van het willen voldoen aan de vraag naar die metalen.<sup>6</sup> In ons land worden ons milieu en onze gezondheid vergiftigd door bepaalde goudwinningsactiviteiten. Elk jaar wordt er naar schatting bijna twintigduizend kilogram kwik geloosd in het milieu, voornamelijk door ambachtelijke en kleinschalige goudwinning. Voor elke kilogram goud dat wordt gewonnen wordt dezelfde hoeveelheid aan kwik geloosd in het milieu. Ongeveer 55%<sup>7</sup> van de kwik wordt in de lucht opgenomen en 45% komt terecht in rivieren en kreken, met als gevolg verontreiniging van water, bodem en vissen. Wat in de lucht terecht komt, komt uiteindelijk terug op aarde tijdens de regenseizoenen en daarmee worden de bodem en de rivieren nog meer verontreinigd.

Kwik vergiftigt het milieu en de gezinnen in het binnenland, maar ook in de stad. Reeds duizenden jaren weten wij dat kwik alle organen in ons lichaam kan aantasten. De meest kwetsbare personen zijn zwangere vrouwen, ongeboren kinderen en jonge kinderen van 0 tot 4 jaar oud. Kwik vergiftigt ook de gouddelvers. Een belangrijke zorg is het effect van kwik op hersenen die zich nog ontwikkelen. Kinderen die vergiftigd zijn door kwik zijn voor de rest van hun leven aangetast: zij groeien niet goed en kunnen ook niet goed leren. Zwangere vrouwen, die geen andere voedingsbronnen hebben dan met kwik vergiftigde vissen, vergiftigen niet alleen zichzelf maar ook hun ongeboren kinderen.

Uit recent onderzoek in de rivieren en onder de mensen nabij ambachtelijke goudwinningsgebieden in het binnenland van Suriname, hebben wetenschappers kunnen vaststellen dat de rivieren verontreinigd zijn met kwik. De vissen, die in de rivieren leven, zijn ook verontreinigd en thans is kwik ook aangetroffen in zwangere vrouwen en kinderen, in hoeveelheden die een ernstige bezorgheid voor de gezondheid oproepen. Bijna alle vrouwen (70-100%), die getest zijn, bezaten in hun lichaam zodanige hoeveelheden kwik, dat die niet alleen schade toebrengen aan henzelf maar ook aan de hersenen van hun ongeboren kinderen. Deze en andere gruwelijke effecten van het onverantwoord delven van goud – die de beleidsmakers van ons land niet

---

<sup>3</sup> Genesis 1,31.

<sup>4</sup> Genesis 2,15.

<sup>5</sup> Paus Franciscus, *Laudato si'*, 29.

<sup>6</sup> Idem, 51.

<sup>7</sup> P. Ouboter, W Hawkins, and M Lichtveld. (2016), *Mercury pollution in Suriname – A threat to family health*, West Indian Medical Journal, 65 (Suppl 3), 43.

onbekend zijn – nemen helaas steeds meer toe. Het onvermogen en de onwil om de naleving van wetgeving op dit gebied te controleren, plaatst ons voor het grote gevaar dreigt dat wij afstevenen op een ernstige ecologische, maar bovenal menselijke ramp.

Wij weten ook dat in het binneland van Suriname vele personen, gezinnen en zelfs hele gemeenschappen een goede bron van inkomsten hebben aan het ecotoerisme: lokale maar vooral buitenlandse personen, die zeer aangetrokken worden door de schoonheid van het regenwoud in ons land, die door velen onder hen wordt gezien als een van de kostbare laatste resten van ongeschonden natuur. Deze personen genieten echter niet enkel van ons natuurschoon, maar dragen ook bij aan de 'groene' economische activiteiten van bewoners in het binnenland. Het gevaar dreigt dat de toenemende kwikvervuiling van onze rivieren en kreken in het binnenland voor deze mensen een reden kan zijn om, ter bescherming van hun eigen gezondheid, af te zien van reizen naar ons binnenland. Een belangrijke inkomstenbron van onze binnenlandbewoners wordt derhalve door de kwikvervuiling ernstig in gevaar gebracht. Meer nog: het is heel belangrijk dat wij goed doordrongen zijn van het besef dat het regenwoud op ons Surinaams grondgebied deel is van het Amazone regenwoud, dat samen met het regenwoud van Congo, universeel wordt beschouwd als de 'longen' van de aarde. Bescherming van ons regenwoud is derhalve zowel een plicht als een voorrecht, omdat wij daarmee heel de mensheid voorzien van zuurstof.

Jezus zegt: *"Laat alle kinderen tot Mij komen."* Wij allen dragen de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat Gods kinderen gezond zijn door hun milieu te beschermen. Laat ons op Wereldaardedag de Schepper eren, door het milieu te beschermen voor zijn kinderen van vandaag en voor alle toekomstige generaties. Deze oproep is niet alleen gericht aan christenen of andere gelovigen, maar aan alle mensen. Want zoals paus Franciscus benadrukt: *"Alleen al het feit mens te zijn, beweegt mensen ertoe om te zorgen voor het milieu waarvan zij een deel zijn."*<sup>8</sup> Een grote verantwoordelijkheid ligt in de handen van hen die leidinggevende en beslissende rollen vervullen op politiek, economisch en cultureel vlak. Maar dat ontslaat niemand van de zorg en de plicht voor de bescherming van het milieu en dientengevolge de bescherming van het menselijk welzijn. *"Wij zijn niet allen geroepen om direct in de politiek werkzaam te zijn, maar in de schoot van de maatschappij bloeit een talrijke verscheidenheid aan verenigingen die zich voor het algemeen welzijn inzetten door het natuurlijk en stedelijk milieu te verdedigen."*<sup>9</sup>

De oproep van paus Franciscus met zijn encycliek *Laudato si'*, dat wij met zijn allen de zorg hebben voor ons gemeenschappelijk huis – de aarde – is dringender dan ooit. Ik geloof daarom dat dit document een welkome document voor ons is in de strijd voor het behoud van onze aarde, en ik wil het van harte aanbevelen aan u allen, als handvat voor het leren eerbiedigen en koesteren van het milieu.<sup>10</sup>

Mijn boodschap op Wereldaardedag wil ik afsluiten met het gebed van paus Franciscus, waarmee hij zijn encycliek beëindigt:

---

<sup>8</sup> Paus Franciscus, *Laudato si'*, 64.

<sup>9</sup> Paus Franciscus, *Laudato si'*, 232.

<sup>10</sup> De encycliek van paus Franciscus is in verschillende talen te vinden op het internet. Enkele paragrafen uit het document, die voor Suriname grote relevantie hebben, zijn: 14, 20 28, 29, 38, 51, 79, 93, 95, 112, 117, 139, 147 157, 159-162, 164, 167, 177, 183, 184, 189, 197, 200, 207, 210, 211, 223, 224 en 231.

*Almachtige God, die aanwezig zijt in het onmetelijke heelal én in het kleinste van uw schepselen, Gij die met uw tederheid al het bestaande omgeeft, stort over ons uit de kracht van uw liefde, opdat wij zorgen voor het leven en zijn schoonheid behoeden. Overspoel ons met vrede, opdat wij als broeders en zusters leven, zonder iemand te benadelen.*

*God van de armen, help ons de verlaten en vergeten mensen van deze wereld, die zo waardevol zijn in uw ogen, te redden. Maak ons leven weer gezond, opdat wij de wereld beschermen en haar niet plunderen, opdat wij schoonheid zaaien en geen vervuiling en verwoesting.*

*Raak de harten van allen die alleen maar voordeel zoeken ten koste van de armen en van de aarde. Leer ons de waarde van alle dingen te ontdekken, met verbazing te kijken, en te erkennen dat wij ten diepste verbonden zijn met alle schepselen op onze weg naar uw oneindig licht.*

*Dank dat Gij alle dagen met ons zijt. Bemoedig ons, alstublieft, in onze strijd voor gerechtigheid, liefde en vrede. Amen.*

Paramaribo, 22 april 2017

A handwritten signature in blue ink, consisting of a cross-like symbol followed by a stylized, cursive name.

---

+Karel Choennie  
Bisschop van Paramaribo